

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ЦЕСІЇ ТА ЕВІКЦІЇ В ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОМУ ПРАВІ

Стаття присвячена дослідженню двох інститутів цивільного права: цесії й евікції. Досліджується проблема труднощів у практиці судів України під час вирішення спорів щодо правомірності відступлення банком або іншою фінансовою установою права вимоги до боржника за кредитним договором іншій особі, яка не є фінансовою установою. Розкривається проблема відступлення права вимоги за кредитним договором, коли до нового кредитора може переходити лише право вимагати від боржника виконати своє грошове зобов'язання. Здійснено аналіз практики Верховного Суду України й Великої Палати Верховного Суду в тому числі через аналіз розвитку правових позицій цих судів. Наводяться аргументи хибності розуміння та помилкового використання на практиці інституту заміни кредитора в зобов'язанні. Доведено, що завданням цесії є забезпечення стабільності цивільного обороту, його поживлення, сприяння у вирішенні хронічної проблеми неплатежів, а не «консервування» ситуації з невиконанням грошових зобов'язань.

У статті також розкрито актуальне питання відповідальності продавця за відсудження проданої речі від покупця. Установлено, що почастишали випадки вирішення судами справ за позовами неволодіючих власників до володіючих невластників про витребування майна з чужого незаконного володіння, які нерідко судами задовольняються. Проблема евікції як процес відсудження в покупця придбаного ним майна на тій підставі, що воно не належало продавцеві, розглянута в тому числі через призму історичного розуміння і становлення цього інституту цивільного права. Обгрунтовується, що відповідальність продавця за евікцію також поширюється на випадки вилучення товару в покупця в адміністративному порядку. Це можливо в разі конфіскації товару за порушення митних правил, вилучення товару як речового доказу в рамках кримінального провадження, якщо товар виявився краденим. Доведено, що не відповідає за евікцію дарувальник і пожертвувач, а також особа, яка передала майно під виплату ренти безоплатно, оскільки зазначені особи не несуть ніяких затрат на придбання товару й, відповідно, нічого не втрачають у разі його витребування третьою особою.

Ключові слова: цесія, відступлення права вимоги, зміна кредитора, зобов'язання, евікція, продавець, відповідальність, вилучення товару.

The article is devoted research of two institutes of the civil law: assignment and eviction. Examines the problems of difficulties in the practice of the courts in resolving disputes about the legality of the concessions from a Bank or other financial institution of the right of claim against the debtor under the credit agreement to another person who is not a financial institution. Define the problem of the cession under the credit agreement when the new creditor can only go right to require the debtor to fulfill his monetary obligation. The analysis of practice of the Supreme Court and the Grand Chamber of the Supreme Court, including through the analysis of the development of the legal positions of these courts. The arguments of the fallacy of understanding and incorrect usage in practice, the Institute for creditor replacement in obligation. It is proved that the task assignment is to ensure stability of civil turnover, his recovery, assistance in the solution of chronic problems of non-payment, not “preserving” the situation with defaults.

The article also disclosed the topical issue of the liability of the seller for the alienation of the sold thing from the buyer. Established that the cases permit courts cases involving claims unpossessed owners to non-owners owning about reclamation of property from

unlawful possession. Such cases often are met by the courts. The problem of eviction as a process of alienation from the buyer of the acquired assets on the grounds that it did not belong to the seller is considered through the prism of historical understanding and of the institution of civil law. It is proved that the liability of the seller for *evictio* also applies to cases of withdrawal of the goods from the buyer in administrative. This is possible in the case of confiscation of goods for violation of customs regulations, seizure of goods as evidence in criminal proceedings, if the item was stolen. It is proved that he is not responsible for *avicci* the donor and the donor as well as a person who transfers property under payment of rent gratuitously, since these persons do not bear any costs for the purchase of goods and, therefore, do not lose anything in case of reclamation by a third party.

Key words: *assignment, assignment of claim, change of creditor, obligations, miccia, the seller, the responsibility, the removal of the goods.*

Вступ. У цивільному зобов'язальному праві налічується чимало правових інститутів і категорій, які періодично привертають наукову увагу. Особливо це стосується проблем зобов'язального права, зважаючи на судову практику, результати якої, у свою чергу, впливають і на правову природу цих інститутів. Одними з тих, що зазнали змін у судовій практиці, є застосування *цесії* та *евікції* в цивільному праві.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття проблем судової практики щодо *цесії* й *евікції* в зобов'язальному праві з формуванням авторських пропозицій щодо єдності застосування цих категорій цивільного права.

Результати дослідження.

Відступлення права вимоги: конфлікт вирішити не потрібно «законсервувати».
Де поставити кому?

Перші згадки про передання первісним кредитором права вимоги до боржника новому кредитору (*цесія* – від латинського слова *cessio* – уступка, передача) можна знайти ще в часи Древнього Риму. На початкових етапах розвитку римського приватного права зобов'язання мало суто особистий характер між кредитором і боржником. Боржник ніс перед кредитором персональну відповідальність (аж до смертної кари) за невиконання або неналежне виконання свого зобов'язання. У подальшому на заміну персональній відповідальності боржника було запроваджено його майнову відповідальність. Із плином часу право вимоги кредитора до боржника про повернення боргу перетворилося на майнову цінність, яку можна було продати чи обміняти на іншу річ матеріального світу навіть без згоди боржника.

В умовах сучасного рівня розвитку товарно-грошових відносин відступлення кредиторов права вимагати від боржника виконання свого зобов'язання стало само собою зрозумілим. Наприклад, передачу права вимоги, яке виникає із зобов'язання, передбачає в статтях 1321–1326 Цивільний кодекс Франції. Порядок відступлення права вимоги встановлюють також параграфи 398–413 Німецького цивільного уложення, параграфи 1392–1399 Загального цивільного кодексу Австрії, статті 164–174 Швейцарського зобов'язального закону, статті 142–149 Цивільного кодексу Нідерландів. Положення про відступлення права вимоги закріплено в Цивільних кодексах Італії, Греції, Туреччини. Регулює порядок передачі вимог і Кодекс Європейського договірної права (статті 121–124 Секції 2). Така заміна кредитора в зобов'язанні диктується потребами забезпечення стабільності цивільного обороту. Наприклад, відступлення права вимоги лежить в основі діяльності більшості колекторських агентств, яких у Сполучених Штатах Америки та Європі сьогодні діє більше ніж банків.

В Україні порядок відступлення права вимоги регламентується положеннями глави 47 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України). Згідно з пунктом 1 частини першої статті 512 ЦК України, кредитор у зобов'язанні може бути замінений іншою особою внаслідок передання ним своїх прав іншій особі за правочином (відступлення права вимоги). Відступлення права вимоги є інститутом зобов'язального права. У разі відступлення права вимоги відбувається заміна сторони зобов'язання – первісного кредитора – новим кредитором. Саме так озаглавлена й сама стаття 512 ЦК України: «Підстави заміни кредитора у зобов'язанні». До нового кредитора переходить право вимагати від боржника виконати своє зобов'язання зі збереженням усіх інших елементів зобов'язального правовідношення.

У практиці судів України труднощі виникають під час вирішення спорів щодо правомірності відступлення банком або іншою фінансовою установою права вимоги до боржника за кредитним договором іншій особі, яка не є фінансовою установою. З огляду на це, увагу привернув

правовий висновок Великої Палати Верховного Суду, згідно з яким кредитна установа не має права відступити право вимоги до боржника за кредитним договором фізичній особі. Велика Палата мотивує це тим, що з укладенням договору про відступлення права вимоги відбувається заміна кредитодавця, який є фінансовою установою, на фізичну особу. Проте фізична особа не наділена правом надавати фінансові послуги, адже такі надаються лише банками та іншими фінансовими установами, які мають право здійснювати такі фінансові операції.

Заради справедливості необхідно визнати, що й судова практика Верховного Суду України із цього питання також не була послідовною. Зокрема, коли йшлося про відступлення кредитними спілками права вимоги до боржника за кредитним договором фізичній особі, то Верховний Суд України також визнавав це незаконним. Такий висновок обґрунтовувався особливим статусом кредитної спілки, метою діяльності якої є за рахунок об'єднаних грошових внесків задоволення потреб у наданні фінансових послуг і взаємному кредитуванні членів кредитної спілки, а не третіх осіб. Та мушу визнати, що такий підхід не був юридично бездоганним.

У доктрині дослідники цієї проблеми зазвичай обґрунтовують неправомірність передачі фінансовими установами права вимоги до боржника за кредитним договором фізичним особам порушенням банківської таємниці, недотриманням новими кредиторами законодавства про захист персональних даних і про захист прав споживачів. Саме з позицій захисту прав споживачів тривалий час визнавав незаконною передачу кредитними установами права вимоги до споживача фізичній особі Верховний Суд Російської Федерації. Але останніми роками він змінив свою практику, для підтвердження чого достатньо звернутися до пункту 12 Постанови Пленуму Верховного Суду Російської Федерації «Про деякі питання застосування положень глави 24 Цивільного кодексу Російської Федерації про заміну осіб у зобов'язанні на підставі угоди» від 21 грудня 2017 року № 54.

В Україні ні Закон України «Про захист прав споживачів», ні стаття 18 Закону України «Про споживче кредитування» не встановлюють обмежень для відступлення кредитною установою права вимоги до боржника фізичній особі, відсилаючи при цьому до загальних норм цивільного законодавства. Та й Велика Палата не обґрунтовує свій правовий висновок порушеннями законодавства про захист прав споживачів, банківської таємниці чи недотриманням новими кредиторами законодавства про захист персональних даних. Як уже зазначалося вище, Велика Палата мотивує свій висновок тим, що в разі відступлення фінансовою установою права вимоги до боржника за кредитним договором відбувається заміна сторони договору – кредитодавця, а така заміна не може відбуватися на користь особи, яка не є фінансовою установою й не має права займатися діяльністю з надання кредитів.

Порядок заміни сторони договору у 2016 році передбачив французький законодавець, зосередивши такі норми в статтях 1216–1216-3 Цивільного кодексу Франції. Викликано це потребами сучасного комерційного обігу. Однак у законодавстві України подібної норми не існує.

Разом із тим у разі відступлення права вимоги за кредитним договором до нового кредитора переходить лише право вимагати від боржника виконати своє грошове зобов'язання – повернути кредит і сплатити проценти за ним, а не право надавати позичальнику кошти під проценти. Надавати кошти під проценти (кредит) за рахунок залучених від вкладників коштів мають право лише банки й інші фінансові установи після отримання відповідної ліцензії. Але повернення отриманих у кредит коштів і сплата процентів за ним не належать до банківських операцій, які підлягають ліцензуванню, а тому й вимагати повернення боргу може будь-хто, а не лише фінансова установа.

У справі, за результатами розгляду якої Велика Палата сформулила свій правовий висновок, кредитна установа передала фізичним особам право вимоги від боржників чітко визначеної в договорі відступлення права вимоги суми заборгованості за кредитними договорами. Отже, відбулася заміна кредитора в грошовому зобов'язанні, яке виникло з кредитного договору, а не заміна кредитодавця в кредитному договорі.

На підтвердження правильності своєї правової позиції Велика Палата послалася на інше своє рішення, у якому начебто висловлена аналогічна позиція. Однак у тій справі Велика Палата кваліфікувала правовідносини сторін як такі, що виникли з договору факторингу. За договором факторингу фактор надає клієнту кредит за плату, взамін чого отримує від клієнта право вимоги до боржника (частина 1 статті 1077 Цивільного кодексу України). При цьому грошова вимога, передана клієнтом фактору, не може розглядатися як плата за надану фінансову послугу. Оскільки за умовами договору факторингу фактор надає клієнту фінансову послугу – кредит, то таким видом діяльності можуть займатися лише фінансові установи. Проте в справі, розглянутій Великою Палатою, обставини інші. Фізичні особи, яким кредитна установа передала своє право вимоги до

боржників, не зобов'язувалися взамін цього надати кредитній установі грошову позику чи кредит за плату. У цій справі кредитна установа, не спроможна повернути вкладникам їхній вклад через неповернення боржниками кредитів, з одного боку, і вкладники, з іншого боку, знайшли компромісне вирішення правового конфлікту: вкладники перебрали на себе за договором про відступлення права вимоги право вимоги до боржників кредитної установи за кредитними договорами. Не погодившись із цим, Велика Палата не лише не спонукала до вирішення правового конфлікту, а, навпаки, законсервувала його. Ба більше, Велика Палата не стала на захист добросовісних фізичних осіб, яким кредитна установа не повернула вклад, і навіть погіршила їхнє становище, ставши на бік осіб, які порушили взяті на себе грошові зобов'язання.

У країнах із розвинутою економікою інститут заміни кредитора в зобов'язанні завдяки своїй простоті, доступності й універсальності вже давно сприяє забезпеченню стабільності цивільного обороту. Україна ставить собі за мету інтегруватися в європейський економічний оборот і посісти в ньому гідне місце. Цьому серед іншого має сприяти підготовлене за взірцем кращих європейських практик законодавче забезпечення цесії. Але, щоб економічний оборот був стабільним, належного законодавчого забезпечення відступлення права вимоги подекуди виявляється недостатньо. Важливо цесію правильно розуміти й уміло використовувати на практиці. Це не в останню чергу стосується судової практики.

За даними Національного банку України, наша держава нині є світовим лідером за часткою сумнівних і безнадійних банківських кредитів. Станом на 1 квітня поточного року частка непрацюючих кредитів становила 51,7 процента кредитного портфеля платоспроможних банків України, при тому що в країнах Європейського Союзу та загалом у світі вона становить приблизно 4 проценти. Причин цьому багато. Але однією з них є хибне розуміння й помилкове використання на практиці інституту заміни кредитора в зобов'язанні, адже, як зазначено вище, завданням цесії є забезпечення стабільності цивільного обороту, його поживлення, сприяння у вирішенні хронічної проблеми неплатежів, а не «консервування» ситуації з невиконанням грошових зобов'язань. І саме з такого розуміння покликання інституту відступлення права вимоги, на мою думку, варто формувати судову практику.

Відповідальність продавця за евікцію

Термін «евікція» походить від латинського «evictio» й означає відсудження в покупця придбаного ним майна на тій підставі, що воно не належало продавцеві. У такому разі цілком логічно постає питання про відповідальність продавця перед покупцем. Проблема відповідальності продавця за евікцію має глибокі історичні коріння, які сягають ще часів римського права. Ґрунтовне дослідження цього інституту цивільного права періоду Римської імперії та його подальшого розвитку в країнах Європи здійснив на початку ХХ століття професор Київського університету Святого Володимира А.К. Митюков в історико-правовому дослідженні «Ответственность продавца за эвекцию в историко-сравнительном освещении» [1, с. 229].

Нині підстави й порядок відповідальності продавця за евікцію встановлені в правопорядках багатьох держав. Наприклад, у зводі французьких цивільних законів – Цивільному кодексі Франції (так званому Кодексі Наполеона), прийнятому ще в 1804 році, цьому присвячено цілий параграф (статті 1626–1640) – параграф 1 «Про гарантії на випадок евікції» розділу III «Про гарантії» глави IV «Про зобов'язання продавця» [2, с. 425–427]. У чинному з 1812 року Загальному цивільному кодексі Австрії відповідальність продавця за наявність прав третіх осіб на проданий товар установлює параграф 923 [3, с. 165]. У Цивільному кодексі Польщі відповідальність продавця за наявність права власності третьої особи на проданий товар або ж наявність обтяження товару третьою особою передбачає стаття 556. Для такого випадку польський законодавець уживає термін «товар із правовими вадами» [4, с. 995].

У ЦК Української РСР 1964 року питання відповідальності продавця за відсудження проданої речі від покупця врегульовувалося статтями 238 і 239. У нині чинному ЦК України цьому присвячено статті 660 і 661. Незважаючи на те що змістовно відповідальність продавця за евікцію вже досить тривалий час змін не зазнає, на практиці цей інститут застосовується вкрай рідко. Не повертає він прискіпливої уваги й учених з метою наукових досліджень. Причиною цього, на мою думку, є відсутність донедавна практичної потреби в застосуванні статей 660 і 661 ЦК України.

Однак упродовж кількох останніх років почастишали випадки вирішення судами справ за позовами неволодіючих власників до володіючих невластників про витребування майна із чужого незаконного володіння, які нерідко судами задовольняються. За такої ситуації актуальність питання відповідальності продавця за відсудження проданої речі від покупця істотно зростає. Саме тому доцільно проаналізувати цей інститут цивільного права України та поділитися своїми висновками.

Відповідно до статті 661 ЦК України, у разі вилучення за рішенням суду товару в покупця на користь третьої особи на підставах, що виникли до продажу товару, продавець має відшкодувати покупцеві завдані йому збитки, якщо покупець не знав або не міг знати про наявність цих підстав. Правочин щодо звільнення продавця від відповідальності або щодо її обмеження в разі витребування товару в покупця третьою особою є нікчемним.

Насамперед варто звернути увагу на те, що в зазначеній нормі йдеться про випадок вилучення товару в покупця за рішенням суду. Якщо покупець довідався про права третьої особи на набуте ним за договором майно ще до його вилучення за судовим рішенням, то він має право на підставі статті 659 ЦК України вимагати зниження ціни або розірвання договору купівлі-продажу. Вимагати відшкодування збитків покупець може від продавця лише в разі вилучення товару. Якщо товар у покупця вилучено третьою особою фактично, без рішення суду (наприклад, викрадені телефон, велосипед вилучено їх власником), то продавець, на мою думку, також повинен нести відповідальність перед покупцем за правилами статті 661 ЦК України за аналогією закону (стаття 8 ЦК України).

Відповідальність продавця перед покупцем за вилучення товару виникає, якщо підстави такого вилучення виникли до продажу товару, тобто до виконання договору купівлі-продажу принаймні продавцем. Виконання договору купівлі-продажу продавцем, відповідно до статті 655 ЦК України, зводиться до передачі товару у власність покупцеві. Передача товару має два складники: фактична передача товару у володіння покупця та передача покупцеві права власності на товар. Неспроста в параграфі 433 Цивільного уложення Німеччини встановлено, що за договором купівлі-продажу речі продавець зобов'язується 1) передати річ покупцю і 2) надати йому право власності на неї [5, с. 178].

На практиці трапляються випадки, коли фактична передача товару покупцеві й передача права на товар у часі не збігаються. Наприклад, за договором купівлі-продажу автомобіля продавець передав покупцю автомобіль у володіння та користування, але в договорі сторонами було обумовлено, що право власності на нього перейде до покупця лише після повної сплати останнім обумовленої в договорі покупної ціни автомобіля. В іншому випадку покупець, уклавши договір купівлі-продажу квартири й набувши право власності на неї з моменту державної реєстрації цього права, яку здійснив нотаріус після нотаріального посвідчення договору, залишив квартиру у володінні продавця на підставі укладеного договору оренди. У першому випадку покупець отримав від продавця товар у фактичне володіння, не набувши ще права власності на нього, в другому, навпаки, – покупець набув право власності на товар, але фактично той у його володіння не перейшов. Тим не менше в обох цих випадках продавець має відповідати за евікцію товару, адже й у першому, і в другому випадках покупцеві завдано збитків.

Відповідальність продавця за евікцію також поширюється на випадки вилучення товару в покупця в адміністративному порядку. Це можливо в разі конфіскації товару за порушення митних правил, вилучення товару як речового доказу в рамках кримінального провадження, якщо товар виявився краденим.

Відповідальність продавця настає, незалежно від того знав він чи не знав про підстави для евікції. Це впливає зі змісту статті 661 ЦК України, яка встановлює єдину підставу для звільнення його від відповідальності: покупець знав або міг знати про підстави для евікції. Такий підхід українського законодавця не є унікальним. Наприклад, статті 1626 Цивільного кодексу Франції покладає на продавця обов'язок надати покупцю гарантію від повної або часткової евікції [2, с. 425]. Довести те, що покупець знав або міг знати про підстави для евікції, повинен продавець.

Проявом розумної обачності покупця під час укладення договору купівлі-продажу насамперед є перевірка ним наявності зареєстрованого права продавця, а також обтяження товару чerez відповідні реєстри прав та обтяжень. Деякі приклади необачності покупця навіть у рішеннях Верховний Суд України. Так, відсутністю розумної обачності покупця варто вважати придбання ним за договором купівлі-продажу земельних ділянок лісогосподарського призначення та водного фонду, які, за законодавством України, не можуть перебувати в приватній власності та які покупець може ідентифікувати в силу зовнішніх, явних і видимих характерних природних ознак (Постанова від 16 грудня 2015 року в справі № 6-2510 цс 15, Постанова від 29 червня 2016 року в справі № 6-1376 цс 16). Також у Постанові від 18 січня 2017 року в справі № 6-2776 цс 16 Верховний Суд України, направляючи справу на новий розгляд до суду першої інстанції, указав, що, за обставинами справи, квартира після незаконного вибуття з комунальної власності впродовж нетривалого проміжку часу – 5 місяців, неодноразово продавалася, на що суд уваги не звернув і

не дав оцінки поведінці останнього покупця на предмет того, чи проявив він розумну обачність, відтак чи можна його визнати добросовісним покупцем. Також проявом необачності варто вважати придбання цінного товару поза торгівельною мережею, з рук і за відверто заниженою ціною.

У житті можливі випадки, коли продавець знав про права третіх осіб на товар, однак навмисно приховав це від покупця, а той, придбаваючи товар, не проявив розумної обачності. На мою думку, у такому разі відповідальність за евікцію однаково повинен нести продавець. Це відповідатиме засадам добросовісності й справедливості (пункт 6 статті 3, стаття 627 ЦК України) і не допускати отримання продавцем вигоди в результаті своєї недобросовісної поведінки. За змістом статті 661 ЦК України, у разі евікції продавець повинен відшкодувати покупцю завдані збитки, якими, відповідно до статті 22 ЦК України, є те, що він утратив у зв'язку з вилученням у нього товару. Тобто йдеться про стягнення ринкової вартості товару на день ухвалення судом відповідного рішення, а не про ціну, сплачену покупцем продавцю за договором. До збитків також належать понесені затрати на доставку товару, його монтаж, придбання необхідних комплектуючих, демонтаж, а також доходи, які покупець міг би реально одержати за звичайних обставин, якби товар не було вилучено (упущена вигода). Належать до збитків і передбачені статтею 133 Цивільного процесуального кодексу України та понесені покупцем судові витрати, пов'язані з розглядом справи за позовом третьої особи до нього про витребування товару. Якщо ринкова вартість товару на час розгляду справи зменшилася, то варто стягнути суму, сплачену покупцем на виконання договору. У разі часткової сплати покупцем обумовленої договором купівлі-продажу ціни товару стягненню з продавця підлягає фактично сплачена йому сума.

Розрахунки за отримані покупцем доходи від товару, а також за здійснені ним його поліпшення необхідно проводити за правилами статті 390 ЦК України. Під час визначення розміру відшкодування понесених витрат на поліпшення товару потрібно врахувати розумність і доцільність такого поліпшення.

Висновки. Домовленість продавця з покупцем про те, що продавець не відповідатиме або ж відповідатиме частково в разі витребування товару в покупця третьою особою, на підставі імперативного припису частини 2 статті 661 ЦК України є недійсною. Перебіг позовної давності за позовом покупця про відшкодування збитків починається від дня вилучення в нього товару. Якщо третя особа на підставах, що виникли до продажу товару, пред'явить до покупця позов про витребування товару, покупець, відповідно до положень статті 660 ЦК України, повинен повідомити про це продавця та подати клопотання про залучення його до участі в справі. Продавець має вступити в справу як третя особа на стороні покупця. Порушення покупцем свого обов'язку щодо залучення продавця до участі в справі про евікцію звільняє продавця від відповідальності за неї, якщо продавець доведе, що, узявши участь у справі, він міг би відвернути відібрання проданого товару в покупця. Ухилення продавця, залученого до участі в справі про евікцію, від участі в її розгляді позбавляє його права доводити неправильність ведення справи покупцем. Якщо відбулося кілька договорів купівлі-продажу, продавець, із якого на користь останнього покупця стягнуто завдані евікцією збитки, має право в регресному порядку вимагати стягнення виплаченого відшкодування від особи, у якої ним придбано вилучений у подальшому товар. Установлені статтею 661 ЦК України правила про відповідальність продавця за евікцію застосовуються до зобов'язань із договору купівлі-продажу різних видів, а також до зобов'язання про передання майна під виплату ренти (частина 2 статті 734 ЦК України) і договору міни (стаття 716 ЦК України).

Не відповідає за евікцію дарувальник і жертвувач, а також особа, яка передала майно під виплату ренти безоплатно (частина 2 статті 734 ЦК України). Це пов'язано з тим, що зазначені особи не несуть ніяких затрат на придбання товару й, відповідно, нічого не втрачають у разі його витребування третьою особою.

Список використаних джерел:

1. Митюков А.К. Ответственность продавца за эвизию в историко-сравнительном освещении. *Римське право в Університеті Святого Володимира* : у 2 кн. Київ : Либідь, 2010. Книга друга / за редакцією доктора юридичних наук, професора І.С. Гриценка. С. 229–282.
2. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона). Москва – Берлин : Инфотропик Медиа, 2012. С. 425–427.
3. Всеобщий гражданский кодекс Австрии. Москва – Берлин : Инфотропик Медиа, 2011. С. 162.
4. Kodeks cywilny. Komentarz. Warszawa : Wydawnictwo C.N. Beck, 2008. С. 995.
5. Гражданское уложение Германии. Москва : Волтерс Клувер, 2008 178 с.